

Березнівський районний будинок культури
Методичний центр

"Що край-то звичай"

**(Старовинні обряди, записані
жителькою с. Богуші)**

Березне - 2009 р.

Сиса Домнікія Петрівна народилася 6 травня 1938 року в селі Богуші Березнівського району в селянській сім'ї.

Батько, Чмут Петро Васильович, на той час працював сільським головою. Під час війни у 1944 році загинув.

Мати, Чмут Оксана Левівна, залишившись вдовою, в тяжких умовах виховувала п'ятеро дітей.

В 1949 році Домнікія Петрівна закінчила школу трьох класів і змушена була працювати для підтримки своєї сім'ї.

З 1952 року працювала в Сарненському лісництві робітником.

Після отримання в 1955 році трудової книжки пішла працювати в місцевий колгосп. Під час робіт отримала важку травму руки.

Але цей прикрий випадок не зміг здолати життєрадісну вдачу молодої дівчини. Вона завжди залишалася лідером серед молоді, організатором молодіжних вечірок-вечорниць, вміла підбадьорити, пожартувати. А ще дуже любила співати українські народні пісні, яких її навчила мати, що знала їх безліч.

В 1952 році Домнікія Петрівна виходить заміж за Сису Леоніда Олександровича. А був він музикантом на все село. Отож під його гармошку часто співала Домка на концертах у клубі, на весіллях, на вечорницях.

Йшли роки... Чотири рази прилітав лелека у цю співучу хату. Син Сергій обрав професію клубного працівника і зараз очолює Богушівський сільський клуб. А Домнікія Петрівна довгий час працювала в клубі техпрацівницею. Та саме з її ініціативи в закладі було організовано фольклорний ансамбль, який став окрасою всіх масових заходів на селі. Всі свої знання, пісні, старовинні обряди ця чудова і шанована жінка передає дітям та онукам. Отож і ми скористаємось її розповідями і опублікуємо декілька сценаріїв і пісень записаних з її вуст.

Проводи Юнаків до Війська

Проводи проходили в хаті, де проживав новобранець. За звичаєм, на гостину запрошували напередодні того дня, коли забирали хлопця до війська - ввечері.

Якщо в хаті було декілька кімнат, то в одній сідала молодь. Якщо хлопець мав дівчину, то її садовили біля хлопця. Дівчина перев'язувала юнака червоною стрічкою. В іншій кімнаті сідали хрещені батьки, родичі, сусіди. Саме вони й починали співати.

Старовинна пісня “Підем, браття, у вишневий садок”.

Підем, браття, у вишневий садок
Нарубаємо вишневих гілок
Та й будемо вимірятися
Та й кому з нас собиратися.
А найстарший виміряється,
Середущий викупляється.
А найменший собирається
І з родиною прощається.

-Прощай батьку і ненько рідна
Десь я в тебе й не дитина була
Десь я в тебе й не дитина була,
Що ти мене та й не жалувала.
Що ти мене та й не жалувала,
Що ти мене й у солдати вдала.

- Підем сину та й додомочку

Змию я тобі головочку.

- Змиють мені та й ряшенські дощі,

А розчеше густа калина.

А розчеше густа калина,

А заплаче молода дівчина.

СПІВАЄ ХЛОПЕЦЬ: Последній сонячний деньочок

Гуляю я з вами друзя, -
А в завтра рано, чуть деньочок
Заплаче вся моя рідня.
Заплачуть брати і сестри,
Заплаче мати й батько рідний
А ще заплаче та дівчина
З якою два роки гуляв.

На другий день гості приховили зранку, бо вже до обіду хлопець мав бути на місці збору. З села їхали в райцентр, але їхало вже небагато: батько, мати, брати, сестри, найближчі товариші. І хоч дійство починалось рано, співали жалібних рекрутських пісень.

Пісня “Гайо зелененький”

Гай мати, ой гай мати
Гай зелененький.
Від’їзжає до війська
Хлопець молоденький.
Як виїхав за ворота
Низенько вклонився
Прощай, прощай громадонько
Мо с ким посварився.
Хоч сварився, не сварився
Все воно минеться
Но Бог знає голівонька
Чи назад вернеться.
Поливайте, шлях – доріжку,
Щоб не курилась.
Розважайте стару матір,
Щоб не журилася.
А ми її поливали,
А вона куриться.
А ми її розважали
А вона журиється.

Хлопця-новобранця садили посеред кімнати. Хрещений батько брав ножниці, а мати вкривала плечі білим полотном, бо до війська треба було йти зі стриженою головою. Плечу було на цілу хату, коли падали юнацькі кучері. А жінки цей добавляли співаючи:

Сідай рекрут на лавоньку,
Ой-йьо-йой.
Обстрижу тя голівоньку,
Ой ти Боже мой.

На жаль, подальших слів цієї пісні не знаю, і товаришки мої не пам’ятають. Знаю, що сумна та невесела вона. Як обстигли новобранця то мати палила коси в грубі, а хрещена мати перев’язує вишитим рушником, після того дівчата перев’язують його лентами. Мати благословляє, і просять всіх до столу. Хлопця садовлять на почесне місце. Після сніданку починається прощання з новобранцем під час якого співають:

Прощаються з хлопцем усі і співають.

ПІСНЯ: Приїхали гарні хлопці до залізної Брами

Поставали гарних хлопців до війська парами
Вийшов пан капітан
Да став муштрувати
А який гарний хлопець
Піде воювати
А який не сходящий
Той додому спати.
Чи я тобі, пан капітан
Перегорав межу,
Що ти мене одягаєш
У військову одягу.
Чи я тобі пан капітан
Дитину зарівав,
Що ти мені молодому
Кучері відрівав.

Хлопець вийшов, а всі далі співають:

Іще сонечко не заходило
Як зробилась темнота.
Да дурна й тая дівчинонька,
Яка любить некрута.
А він їде в чисте поле
Залишається сама.
Да остається сама
Ні дівчина ні вдова-
Некруточка молода.

Хлопець-новобранець сідає на підводу разом з ріднею . Якщо є музики, а зачасти на проводах грав духовий оркестр, або троїсті музики, то вони грають козацький мари, або іншу маршову мелодію.

ПРИМІТКА: *Сценарій даного обряду не досконалий. Сама оповідачка розповідає, що призабула вже і пісні і сам обряд, як раніше проводжали до війська, а з розповідей старожилів також небагато взяла. Зараз проводжають зовсім по іншому, але деякі з опублікованих пісень вона з подругами і сьогодні співає під час проводів. А у молоді пісні викликають посмішки, адже скільки там тієї служби в наш час. Та й служать хлопці на Україні.*

- І слава Богу,- говорить Домнікія Петрівна.

Домнікія Петрівна любить усе творити своїми руками. Ось ці костюми, в котрі одягнені вона і її онучки, зшиті і вишиті самотужки. В такому складі співають вони перед сельчанами, а часто до них приєднуються ще тато і мама дівчаток. Тим більше, що тато (завідуючий клубом Сергій Леонідович), вміло акомпонує на гармошиці.

Саме він розмалював такими портретами своє обійстя. Односельчани кажуть, що всі українки, зображені на стінах будівель, схожі на дружину та доньок господаря.

А ще Домнікія Петрівна любить одягати вишиванки. А має їх декілька, як і тернових хусток. В усій її постаті відчувається справжня українка, яка всім своїм життям, любов'ю до всього, що притаманне нашому народу утверджує і проповідує українську мову і культуру.

Старовинний поліський танець "Шир" виконують учасники фольклорного колективу.

Фольклорний колектив, що діє при сільському клубі, часто виступає перед односельчанами, неодноразово приймає участь у районних масових заходах, побував і на сцені обласного музично-драматичного театру. Колектив вже давно заслуговує на почесне звання "народний аматорський" та завідуючий клубом зволікає з подачею документів. Адже в літній період частина учасників виїжджає з села в пошуках заробітку. Отож і заняття, і виступи ансамблю припадають на ранню весну, пізню осінь і звичайно зиму.

- На репетиції, - говорить Домнікія Петрівна, - ми збираємося не лише в клубі. Буває напечу пирогів, чи наварю вареників та й кличу всіх до хати. А там разом повечеряємо, поспіваємо, згадаємо своє дівоцтво, різні випадки зі свого дівування та й подальшого життя. Коли насміємось, коли й поплачемо. Бо життя, як вишиванка - то червона нитка, то чорна, тому й люблю вишивати ще й зеленим і жовтим, рожевим і коричневим. Нехай і сорочки, і рушники будуть на наше життя схожі. Згадаємо з дівчатами і старовинні обряди, які вони чули ще від своїх батьків, бабусь. А інколи попросимо Сергія, щоб загравав нам Шир чи Краков"як, то й потанцюємо. І молодших вчимо всьому, що самі знаємо. Вітаємо один одного з іменинами, іншими знаменними датами. Не минаємо, як то кажуть, ні в радості, ні в горі.

Сценарій

обряду "Одруження" в с. Богуші

У суботу, під вечір, до молодої збираються її подружки і разом вони ідуть по барвінок для плетіння вінка. Дівчата нарізують барвінок, а молода їх чекає. Після чого, зав'язавши його у білу хустинку, несуть додому до молодої.

Ідуть додому і співають:

Ходить дівочка по городичку

Із своїми товаришками.

Ріже барвінок собі на вінок

Білими руками.

Врізала жменю, врізала другу

Котрий зеленіший-

О тепер ти мій,

Женишку наймілійший.

(Вдома після цього збираються коровайниці (потрібно щоб було 5, або 7-9, щоб не парне число).

Стають кругом столу (стіл стоїть посеред кімнати). Біля кожної стоїть мука, муку розсипає по столі старша короварниця, після того старша короварниця забирає дві жінки і ідуть до діжки утрьох.

Всі разом беруть тісто з діжки і несуть його на стіл (тісто непотрібно розділяти, скільки зайняли взявши, тільки потрібно замішувати).

Тоді старша короварниця його замішує, а інші беруть те тісто, яке залишилось у діжці і так само замішують на менші хлібинки і співають:

Ой на нашій, да на вулиці

Ой там ішли коровайниці

Несуть воду криничною

Несуть муку пшеничну.

Несуть яйця да старих курей

Співають пісні да старих людей.

Підготовлений коровай знову утрьох несуть на дерев'яній лопаті (якою колись саджали хліб) до печі і сажають у піч.

Біля печі повинен стояти староста з могоричем, щоб замочити цей коровай.

Після цього жінки витягають з печі коровайну лопату і стукають нею у стелю. Гонять старосту (помаленьку лопатою штовхають у спину) співають:

Ой ти старосто, старосто

Що ж з тобою сталося?

І сам не п'єш і нам не даєш-

Десь доріженьку чуєш.

Коли зібралися всі подружки молодії. Молода саджає всіх за стіл,
виносить барвінок у решеті і кольоровий папір, для плетіння віночка на коси
під вельон молодії. Хрещена мати молодії стає на кінець столу і говорить:

Благослови тату і ви мамо своєму дитяті вінка звити.

Батьки відказують:

Хай Бог благословить.

Хрещена: другим разом

Батьки: Хай Бог благословить

Хрещена: третім разом.

Батьки: Хай Бог благословить!

Співають: коло престола, Мати Христова
Виля віночок стоя.

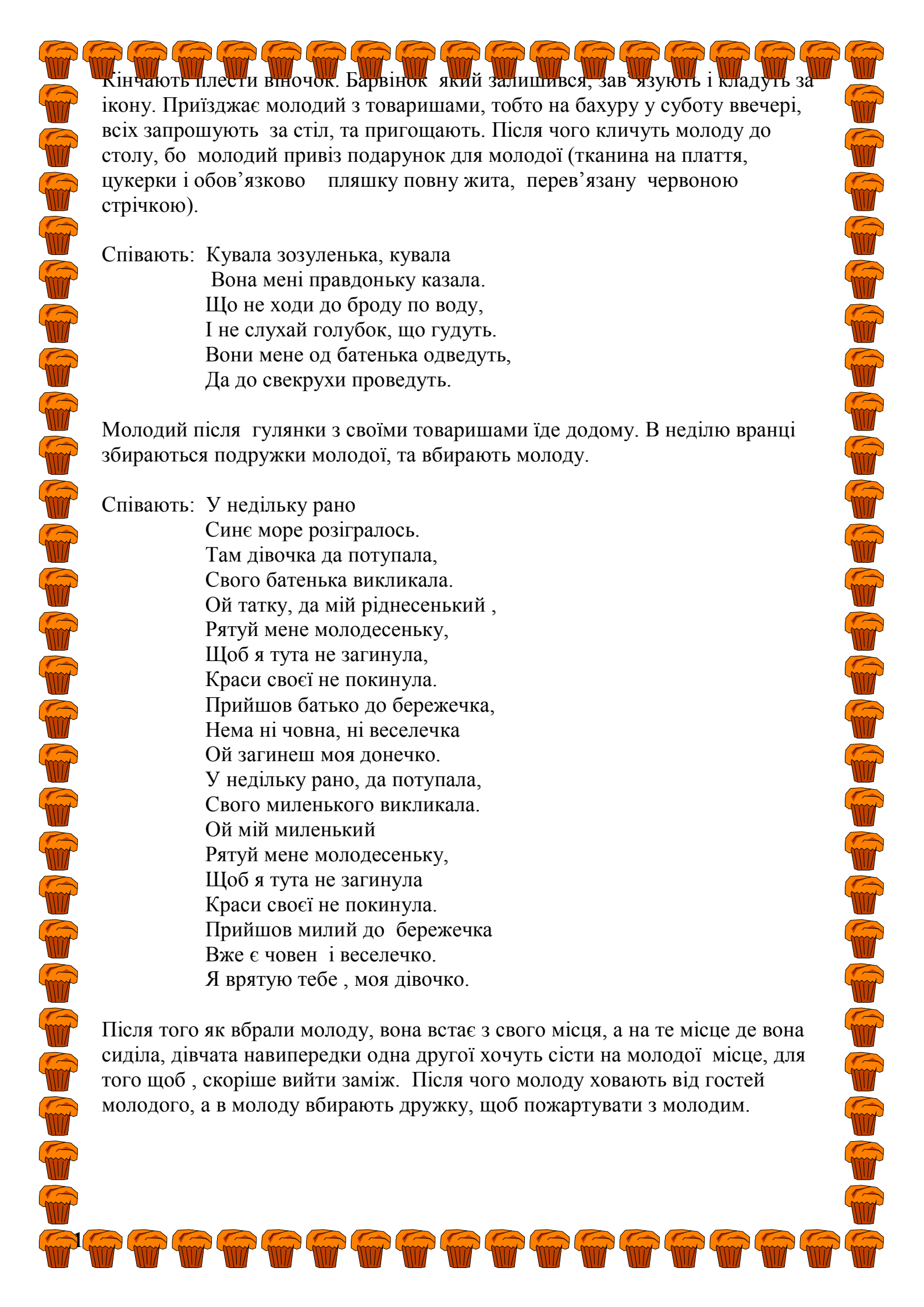
Виля з рути, виля з барвінку
Дівочці на неділку.

Співають: Казав ти мій татоньку,
Що я тобі надокучила,
Із своїми товаришками
Під віконце забігаючи.
На вулицю викликаючи,
Пожди тату до неділеньки
Не побачиш а ні дівоньки,
Можеш помолитися,
Да в віконечко подивиться.

Співають: Через бистру річечку
Кладочка лежить.
Молода дівчинонька,
До роду біжить.

Ой ходи на годиноньку до мене
Да зов'ємо віночок для мене.
Матінка старая не може,
А сестриця малая не вміє.
А братиха чужаниця не спроможе,
Нехай приїде родинонька да й допоможе.

Співають: Ой зачиняй мій татоньку ворота,
Бо прийде з боярами сирота.
Бо прийде сирота з боярами,
Повиносять вінок битий копитами.
Ой не жалуй моя доню,
Вінок – квіт.
Да пожалуй моя доню,
Своїх літ.

Кінчають плести вінчок. Барвінок який залишився, зав'язують і кладуть за ікону. Приїжджає молодий з товаришами, тобто на бахуру у суботу ввечері, всіх запрошують за стіл, та пригощають. Після чого кличуть молоду до столу, бо молодий привіз подарунок для молодої (тканина на плаття, цукерки і обов'язково пляшку повну жита, перев'язану червоною стрічкою).

Співають: Кувала зозуленька, кувала
Вона мені правдоньку казала.
Що не ходи до броду по воду,
І не слухай голубок, що гудуть.
Вони мене од батенька одведуть,
Да до свекрухи проведуть.

Молодий після гулянки з своїми товаришами їде додому. В неділю вранці збираються подружки молодої, та вбирають молоду.

Співають: У неділку рано
Синє море розігралось.
Там дівочка да потупала,
Свого батенька викликала.
Ой татку, да мій ріднесенький ,
Рятуй мене молодесеньку,
Щоб я тут не загинула,
Краси своєї не покинула.
Прийшов батько до бережечка,
Нема ні човна, ні веселечка
Ой загинеш моя донечко.
У неділку рано, да потупала,
Свого миленького викликала.
Ой мій миленький
Рятуй мене молодесеньку,
Щоб я тут не загинула
Краси своєї не покинула.
Прийшов милий до бережечка
Вже є човен і веселечко.
Я врятую тебе , моя дівочко.

Після того як вбрали молоду, вона встає з свого місця, а на те місце де вона сиділа, дівчата навипередки одна другої хочуть сісти на молодої місце, для того щоб , скоріше вийти заміж. Після чого молоду ховають від гостей молодого, а в молоду вбирають дружку, щоб пожартувати з молодим.

Прийжджає молодий з гостями. Його запрошують за стіл з гостями і садять на почесне місце на яке теща заздалегідь приготувала і поклала кожуха. Під кожух покладена коса: щоб усе погане, що може бути для подружнього життя молодих, стиралося на гостру косу.

Дружок молодого заводить платком за стіл (один кінець держить дружок, другий – молодий). Посадили молодого. Молодого дружок говорить: Чую нам молоду ведуть.

Молодої брат бере переодягнену дружку і веде до столу молодого. Гості молодого гукають: - Це не наша! Негарна! Наша краща! Дружок говорить: На тобі могорича, за неї дай, іди шукай нашу ти!

Після отримання могорича, ведуть до столу молоду. Гості кричать: Оце наша! Дружок говорить: За цю тобі даємо новіє червонці, а золото візьмеш завтра на віконці!

Після чого дружок бере молоду і заводить платком до столу, до молодого.

Співають: Ой летіли гусоньки через сад,
Закликало дівочку на посад.

Ой чого ви, гусоньки, до цього
Дай до мого посадоньку хорошого?

Ой є в мене батенько до сього,
Дай до мого посадоньку хорошого.

Ой він мене хорошенько спорядить,
Ой він мене на посагу посадить.

І він мене до шлюбоньку проводить.

Підходить до столу хрещена мати молоді, щоб пришити квітки молодим і говорить: Благослови тату і ви мамо своєму дитяти квітку пришити! Перший раз, другий раз, третій раз, ще й пісню заспівати.

Після цього усім гостям пришивають квітки до одягу.

Співають: Подай мені, моя мати, гребінець,
Я розчешу русу косу під вінець.

Ой є в тебе, моя доню” молодець
Нехай тобі подає гребінець.

Співають: Матінко-голубонько приступи до столу.

Ладь мою головоньку

Бо йду до шлюбоньку

З чужою дружиною...

Ой там мені ручки зв”язуть,

Божеє слівце скажуть.

Після застлля дружок виводить із-за столу молодих, попередньо обвівши їх три рази кругом столу, виводить на двір. Там сідають на підводи. Батьки осипають хмелем. (Батько йде вперед з нагайкою, під рукою хлібина; Позаду йде мати з новим горщиком з хмелем). Обходять їх три рази. Батько перехрещує нагайкою дорогу і говорить: З Богом до церкви!

Співають: Ой вороги, вороги
Да не переходьте дороги.
Да нехай перейде Господь Бог.
А за Господом Богом батько мій,
А за батьком моїм, мати моя,
Щоб щаслива дорога була.
Співають далі: Ой коні, коні воронни,
Чи чуєте на силу, чи чуєте силу?
Чи доведете княгиню
Через тую гороньку крутую.
Да у тую церковку святую.
А в тій церкві святій Спас
Повінчає дітоньки в божий час.

Після вінчання, вийшовши з церкви, співають:
Ой на горі церковка стояла.
Ой, з ким же ти, молоденька, шлюб брала?
Ой з тобою, миленький, з тобою,
Як ясен місяць із зорою.
Приїжджають до двору. Батько і мати вітають, пригощають медом і хлібом.

Жінки співають: Вийди матінко повітай
Да своєї доленьки попитай,
Ой ,що тобі доненько казали,
Що так довго в церковці держали.
Ой казали на білому рушничку стояли,
Золотіє перстені міняли
Да біліє рушничечки в'язали.

Співають далі: Ой казали, говорили люди,
Що не вінчана буду.
А , як піп зав'язав руки,
Щоб не було розлуки.

Батьки молодої в хаті, а гості ждуть запрошення до столу.

Співають: Як приїхав зяченько під ворота,
Упала його шапочка золота.
Вийди тещенько із хати,
Золотую шапочку підняти.
Ой не чіпай тещенько,
Хай лежить,
Докуль моя дівочка прибіжить,
Як прибіжить моя дівочка підніме,

Да на мою голівоньку не кине.

Після того, як посадили гостей за стіл
Співають: Дивись мати на мій посад 2р.
Всі дівчата да в косах сидять
А на мою впала росонька,
Розтрепана моя косонька.

А на мою така впась впала,
Що я її да розчесала.

Співають : Засвіти мати свічку
Постав на столі,
Нехай подивлюся, яка пара мені.
Засвітила мати свічку,
Не ясно горить.
С ким хотіла, з тим не сіла,
Серце болить.
Засвітила мати свічку ,
Свічка тліє.
З ким хотіла, з тим не сіла,
Серце мліє.

Грають музики.

Молодий від'їдає додому по своїх батьків та короваєм. Молода його виводить за ворота із друзками, і перев'язує молодого червоною стрічкою.

Молодий в себе в дома забирає коровай та гостей, виходить із хати. Виносять на двір діжку, ту, в якій замішували тісто на коровай, ставлять посеред двору табуретку, і на верх її діжечку. Три рази обходять кругом діжки,спереду йде хрещена із свічкою за нею дружок з короваєм, інший дружок веде молодого платком, всі інші гості за ним.

Співають: Тупу тупу коло діжечки,
Народились сиріжечки.
Чи сиріжки брати
Чи по дівку їхати.

На діжку усі гості кидають гроші на щасливу дорогу, та їдуть до молодої. У молодої біля воріт зустрічають гостей батьки молодої з хлібом на рушнику.

Свахи від молодого співають: А в нашого свата, солом'яна хата.

Да боїться впустити, щоб не розтрусити.

А в нашого свата , на дворі береза,

Ся береза колосистая, наша сваха гонористая.

Ми березу обхоросимо,

Свою сваху перепросимо.

Батьки молодої запрошують гостей до двору. На порозі у хату молодої злучають свічки. Хресна молодого стоїть з двору, а молодої з хати.

Співають. І в тебе свічка, і в мене свічка,
Да злучимо до купи.
Щоб нашим діткам молодесеньким,
Та не було розлуки.
Сваха свічки злучає, її Господь зустрічає.
У великій дорозі, у свата на порозі.

Дружки молодого та молодої беруть короваї та під музику ходять по колу,
підносячи догори та рівняючи їх.

Співають: Стенулися стіни, як бояри сіли.
А ще більше стелуться,
Як горілки нап'ються.

Сватів пригощають. Після гостинної вечері ділять коровай молодої. Всі ідуть
з подарунками, на столі в хлібі стоять свічки ті, що злучили. Дивляться, як
свічки горять, якщо гарно, то будуть гарно жити. Молоду забирають до
молодого.

Співають: Давай мати вечеряти,
Давай мені, бо вже мене, свекруха давно жде.
Вона мене дожидає, да вже за ворота вибігає.
Десь моєї невісточки немає,
Десь у свого батенька спать лягає.

Молода знімає образи, дає одного молодому, а другого собі.

Співають: Знімай дівочко образи, одного собі одв'яжи.
Другого новенького для свого миленького.

Молоду виводять дружки з-за стола. Сидить батько й мати біля столів з
хлібом і вітають своїх молодих. Дружок водить молодих кругом столів, як
виходять кланяються батькам своїм, які сидять на лавці. І так три рази.
Батько хлібиною три рази кладуть по черзі на голову молодим хліб. Дружок
молодих виводить на двір, маршалки забирають придане молодої. Дружки
забирають коровай молодого, хресна мати молодого забирає свічки, які
злучили.

Молоду везуть до молодого. Зустрічає і вітає свекруха іконою, свекор з
хлібом молодих на порозі. Молодих запрошує в хату, якщо молода дивиться
на ікону, любить свекруху, якщо в куток то ненавидить її. Після того
запрошують усіх гостей до столу. Гості пригощаються і співають.

Батенько напився
Да на мою діжечку схилився.

Запрошують гостей молодого до короваю. Ділять коровай. Після того
свекруха знімає вельона і віночка, який був у косах молодої, кладе за ікону.
Гості розходяться.

На другий день гості молодої з жартами і співами несуть молодій
сніданок. Гості дивляться, як молоду прийняли.

Співають. Ти, миленький, малюваннячко,
Пусти мене на гуляннячко.
Коби мені погуляти
Три дні вдома не бувати.
Іди, іди не барися
За ворота, та й вернися
Що ж то в мене за гуляннячко,
Якщо в воротах завертаннечко.

Гості молодої збираються додому.

Співають: Ідеш, таточку, додому
Візьми мене з собою.
Ой, донечко, неволя -
Оставайся здорова!
Ідеш, мамо, додому
Візьми мене з собою.
Ой, донечко, неволя -
Оставайся здорова!

Кінець весілля.

В житті, як на довгій ниві,-
каже Домнікія Петрівна, - все
треба вміти, всього звідати. Я
вмію і шити, і вишивати, і
прясти, і ткати, і варити, і
пекти, і косити, і жати. А
якщо все робити з душею та
чистим серцем, то де й
візьметься та пісня, якої ніби
й не вчила, а лише почула, а
от засіла вона в голові. А як
співаєш, той робота йде
швидше, і рукам ніби легше.
Я й онуків своїх привчаю до
всього. То нічого, що в
інститутах вчать, нехай
вміють і цівку сукати, і нитку
прясти.

Сценарій

свята урожаю (жнив)

Розпочинаємо свято жнив. Учасники одягаються в українські костюми та взуваються в постолі. Беруть серпи, кладуть собі на плече та йдуть до жита співаючи пісню “Покотився віночок”:

Покотився віночок по полю,
Просилося жито в стодолу.
Візьми мене господарю в стодолу,
Бо вже мені надоїло по полю,
Нехай же я у стодолі полежу,
А осінню на нивоньку вибіжу.

(Учасники нагнулися з серпами і жнуть жито. Нажали сніп, поставили по середині дівчат. Дівчата взяли в коло сніп і почали співати пісню “Ой на горі женчики”:

Ой на горі женчики жито жнуть,
Долиною широкою хлопці йдуть.
(Дівчата перестали співати)

Господар: Помаленьку хлопчики ступайте,
Оно моїх женчиків не чіпайте.

Співають хлопці: Ой бо мої женчики потомились,
Та не зайдуть додолоньку з ниви.

(Хлопці помаленьку підходять, несуть зелені вінки ,наложують дівчатам на голову).

Співають дівчата: Ой засвіти ясен місяць

Із рога, щоб нам була
Видная дорога.

Щоб ми з цеї доріженьки не зблудили,

Зеленого віночка не згубили.

Ой зелений віночок як верба.

А під віночком дівка молода.

Молодая дівочка вінки в’є,

А де стане, там зів’яне зелене

Заспіває пісеньку луна йде.

*Дівчата приступають до жита, нажали по жмені. Скрутили перевесла
кожна. Беруть в руки. Беремся з перевеслами за руки з перевеслами(руки
навхрест). Грають музики. Ідуть у танець, захвачують хлопців перевеслами.
Інші хто не танцює співають.*

Пісня: На городі біла глина ,
Ой там мати дочку біла,
Щоб з хлопцями не ходила.

Десь ти, мати, забулася,
Що з хлопцями любилася (танець продовжується).
(Приступають знову до жита).

Пісня: А в нашого господаря
Сивий кінь.
То він їздить помаленьку,
Як сокл.
Ой він їздить помаленьку,
Проїжджає дай до купи
Женчиків збирає.
Ой до купи, женчики
До купи
Та вип'ємо горілочки два куби.
Горілочки два кубочки,
Третій пива.
Подякуємо господарю за жнива.

(Господар на коні об'їжджає ниву, під'їжджає до женців, з колишнього кубочка вгощає солодкою наливкою).

На господаря надівають вінок, який сплели із жита. Грають музики і беруть господаря у танець. Під рукою у господаря барильце з наливкою.

Пісня: Ой на горі, ой на горі, на кленку.
Там висіла колисочка із шовку.
А в тій же колисочці Іванко.
Та він просить женчиків хорошенько:
“ Поколишіть женчики високо,
Нехай же я подивлюся далеко,
Ой там моя дівочка дожинає,
Вона мене молодого дожидає.
Приступає господиня.

Пісня: А наша господинька
Як калинка.
Та зваріла горобейка.
Збулася свого господаря запитати,
Кому, свого горобейка віддати.
Ти, наша господине, не питай,
Як зварила горобейка, той оддай.

Господиня розвела руками, показала до пояса, що загубила ключі.

Пісня: А наша господиня, да ой наша.
Загубила ключики від пояса.
Господарю, ой ти наш,
Да пусти додомоньку, в добрий час.
Та пусти нас додолоньку, вже пора,
Бо вже зійшов ясний місяць, ще й зоря.

Ой не кажи, господарю, що ми спали.

Бо твою нивоньку дожали.

Де стояло житечко, тепер облоги.

Печі наша господиньо пироги.

(Господар напивається наливкою, зачіпає дівчат своїми жартами.)

Йому співають пісню:

“Ой ледайло, наш господар, ледайло.

Захватить його жито Михайло,

Ціле літо чужі жінки цілує,

Його жито в чистім полі квітує.

Ціле літо жінок кохає,

Його жито в чистім полі спадає.

(Обв’язують вінками або перевеслами до жита господаря і співають:)

Пісня:

Що ми в тебе, господарю заробили,

Що ми свої спідниці погубили.

Та ходимо по полю хлипаєм,

Та все свої спідниці шукаєм.

(Ідуть додому співають пісню):)

Ой у лузі калинонька зацвіла,

Мене мати за нелюба оддала,

Іди доню за нелюба, привикай,

А де вглядиш нелюбого, то втікай.

Ох тож його моя мати утече,

Як уловить нелюбий за плече.

Грають музики.

Веснянки

Розвилася веробка, розвилася
Ой чому ж ти женишку
Не женився
Бо ще мені женитися
Не пора
Бо ще моя дівочка молода
Бо ще вона на веснянках
Не була
І весною веночки
Не плела.

Весна красна

Поставила на печі кросна
На припічку цівки сукала
Під припічком ставила
Та й на хлопців ворожила
Ворожила на оденького
Да на свого та миленького
Чи вгадала, тай не знаю
Чи приїхав з далекого краю
Він приїхав та селом іде
Загнуздечко та коня веде
Ой на печі кросна ткала
Та в віконце виглядала.

Ой весно, наша красна
Що ж ти нам принесла
На дівчаток росту
А на хлопців коросту
Щоб дівчата у весну грали
А хлопці коросту чесали
Ой винесла воротило
Щоб хлопчиків ворушило
Хороводом обмінялися
Дівчатками любувалися.

Ой сижу пряду
Тай спатоньки хочу.
Тай піду в комороньку,
Дай засну
А свекор іде,
Як ведмідь гуде.
Чуже дитя спить,
Не хоче робить.

Весняночко, весно
Розвесели моє сердечко.
Я буду у весну грати.
Веснянки співати.
Хай старші дівоньки це знають,
Мене молоденьку
У хоровод приймають.
Бо я молоденька
У батька просила
Пусти мене тату
Бо на весну не ходила
Поміж хлопцями та дівчатами
Хоровод не водила.

Ой весна, красна
Чи ти матінко чуєш
Чи для мене вечероньку готуєш
Не вечеряла і не хочеться їсти
Як би Господі
Коло милого сісти
Не успіла коло милого сісти
Свекруха каже
Неси за плугом їсти
А я молодая
Не знаю де плуг горе
Свекруха каже
Невістку кілка коле
А я молодая
Знала, що відповісти
Хай того коле,
Що зичить невістці.
Хай того коле,

Що тим плугом горе
Того минає,
Що воли поганяє.
Мовчи невістко
Не розкривай губи.
Коцюба в руках,
По вибиваю зуби.
А я молодая,
Знала, що відказати
Не дала зубів,
Не будеш вибивать.

Весна запашна
Ще пахуче зілля
Миленький не взяв мене,
А просить на весілля.
Не проси мене,
Проси свою родину
Щоб ти женився
Щомісяця й години.
Щоб ти женився
Тобі дівок не стало,
Щоб над тобою.
Сонечко не сяло,
Щоб над тобою
Земля розтупилася,
Як я три роки стобою любилася.

Весна красна
Чого ти мила я така я \2р.
Що у день і в ночі смутная
Тобі миленький не скажу
Тобі миленький не скажу
Твоїй матінці не вгожу
Навару обіда, несмачни
Напечу хліба, не вдагни
Простелю постіль,
Не ляже
Помию ножки
Поможе
Як візьмуся я лихою
Як візьмуся я лихою
Вижену з хати ногою.

Весна красна
Яку мені дівку принесла
Наложив віночок
Із лотаю
Скажи весно
Яку дівчину засватаю
Ой виходьте, дівчата,
Весну красну зустрічати.
Весну красну вітати.
Будем весну стрічати
Та віночки сплітати,
А віночки сплетемо,
Хороводом підемо.

Ой весна ти да весняночка

Ой де наша та панночка

А панночка сиділа в куточку

Пряде милому на сорочку

Я виведу нитку

Милому на свитку

Виведу півтори

То будуть рукави.

Ой Боже, Боже

На що я вродилась

Нема того дня,

Щоб я не журилась.

Нема того дня

А ні тої ніченьки

Щоб не плакали мої карі оченьки.

Як скикнув козак

На коня сідаючи

Плаче дівчина

Дитину гойдаючи.

Вернись козаче

Візьми свою дитину

Як не вернешся

То під коничок кину.

Не кидай дівко

Борони тебе Боже

Колиши дитя

Пока тебе сон зможе.

ПЕТРІВКИ

Ой заспівати ясен місяць із рога,

Щоб нам була видная дорога.

Щоб ми цієї доріженьки не зблудили

Зеленого віночка, незчубили.

Ой зелений віночок як верба

Під віночком дівочка молода.

Молодая дівочка вінки в"є

А де стане там зів"яне зелене

Заспіває пісеньку луна йде.

Петрівочка мала нічка

Не спилася молода дівочка

Що робила, що робила

Шнурки сукала, ой яки є шовковие

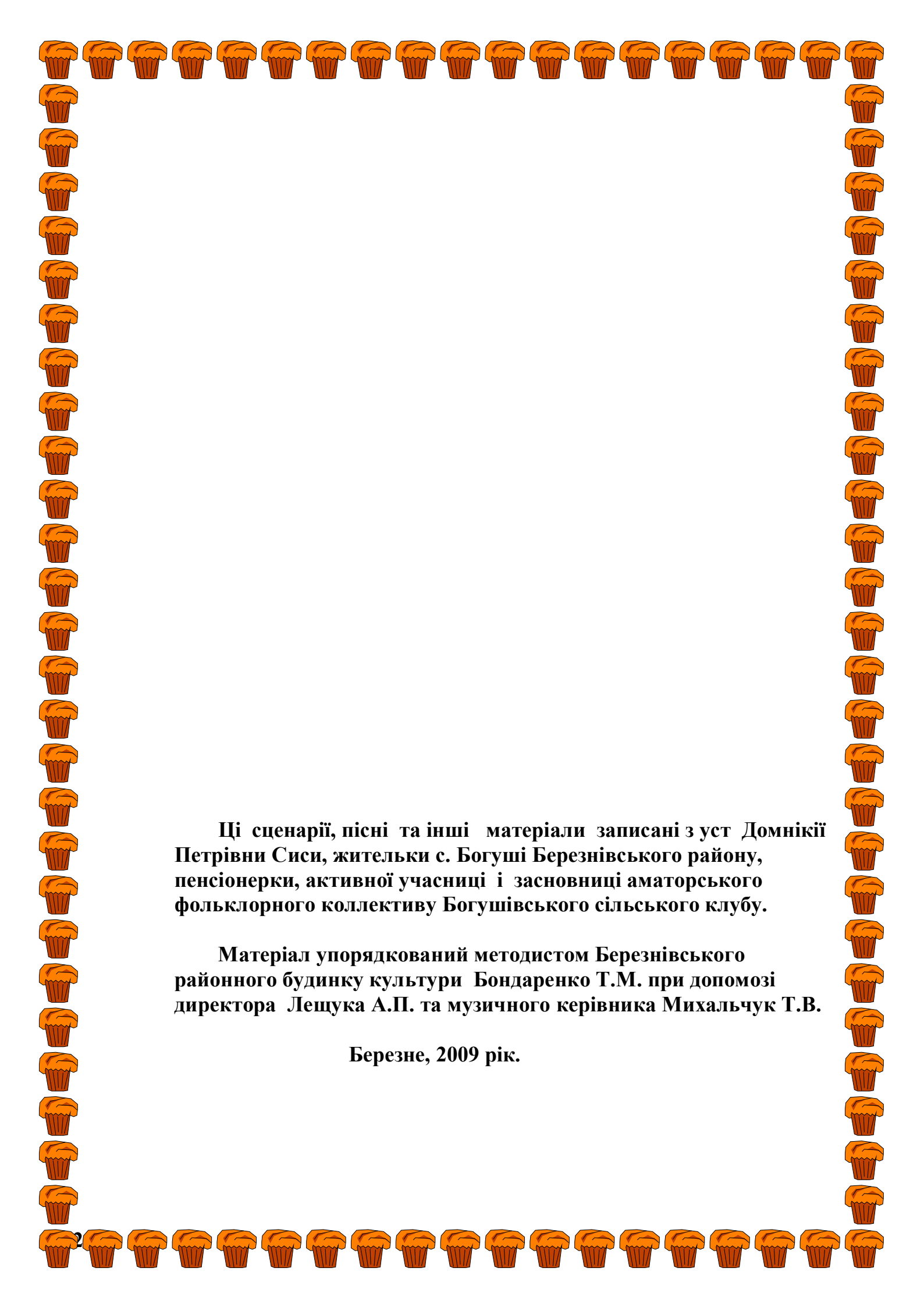
Путать коні вороние

Не спугала коня вороного
Да ступала, я думала
Кінь вороненький
Аж то хлопець молоденьки
Я думала, я думала
Кінь білогривий
Аж то хлопець чорнобриви.
Біжи коню, біжи коню
До Дунаю, до Дунаю воду пити
Бо в Дунаї вода гоже
В селі дівка хороша.

Як пішла, пішла
Де з роду не ходили
Ой чи не найду
Кого вірно любила.
Як пішла знайшла з такою бородою
Що він негодян постоять зі мною.
Його борода
Як під припічком сміття
А моє личко
Як у калини віття
Його борода припічка замітає
А моє личко
Як калина розквітає.

*Сценарій записаний від пенсіонерки, старожительки села,
учасниці фольклорного колективу Сиси Домни Петрівни.*

Ці сценарії, пісні та інші матеріали записані з уст Домнікії Петрівни Сиси, жительки с. Богуші Березнівського району, пенсіонерки, активної учасниці і засновниці аматорського фольклорного колективу Богушівського сільського клубу.

Матеріал упорядкований методистом Березнівського районного будинку культури Бондаренко Т.М. при допомозі директора Лещука А.П. та музичного керівника Михальчук Т.В.

Березне, 2009 рік.